

KODIFIKACIJA OSMANSKOG GRAĐANSKOG PRAVA- MEDŽELLA

Analiza teksta

Tanzimat – uvodna razmatranja

- 19. stoljeće – era tanzimata -mnoge grane prava unutar oblasti građanskog prava su „tražile“ kodifikaciju:
- Postojala je potreba za uređivanjem građanskog prava
  - Sve veći broj stranaca
  - Zahtjev za ravnopravnošću muslimana i nemuslimana
  - Neuređeni i neusaglašeni izvori prava

„Sveta pravna praksa nalikuje na bezgranični okean, i koliko je teško nekada pronaći biser u okeanu, toliko je nekada teško naći odgovor na neko pitanje u izvorima prava“

- Preuzeti *Code Civile* ili kodificirati postojeće šerijatsko pravo?
- Ahmed Dževdet paša se zalagao za kodifikaciju šerijatskog prava – hanefijskog mezheba

Ahmed Dževdet paša

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

- Školovan u carigradskoj medresi – pripadnik uleme, porijeklom iz Bugarske
- Bavio se pravom, ali i historijom i matematikom
- Prvobitno bio savjetnik Mustafe Rešid paše, Velikog vezira
- Obavljao dužnosti generalnog inspektora za Bosnu i Hercegovinu
- Kao vladin službenik bio aktivno uključen u tanzimatsku reformu

Medžella

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

- 2 uvodna govora i 16 knjiga
- Po strukturi odgovara evropskim građanskim zakonicima
- Po sadržaju – kodifikacija šerijatskog prava – s primjesama rimskog prava
- Nije uključivala pitanja porodičnog i nasljednog prava
- Sadržavala je odredbe procesnog prava – atipično za ovu vrstu kodifikacije
- Prigovara joj se nesistematičnost, nedostatak odredbi o slobodi ugovaranja, pravnim licima
- Medžella je „preživjela“ Osmansko carstvo

Primjena Medželle u BiH nakon 1878.

- Austro-Ugarska je naredila da sudovi do izdavanja novih zakona treba da se drže važećeg (osmanskog) prava prilikom donošenja odluka u civilnim predmetima
- Najveći problem je bilo pitanje prevoda Medželle
- U prvim godinama poslije okupacije u praksi redovnih sudova primjenjivana “samo izuzetno“
- 1890. donesen prevod koji je kasnije smatran neadekvantim
- Vrhovni sud u Sarajevu se često pozivao na materijalnopravne odredbe Medželle – neujednačena pravna praksa na nivou BiH
- Šerijatski sudovi primjenjuju Medžellu do 1946.

Analiza teksta Medželle

- „...Pravila od dijela o društvenim ugovorima koja se najčešće upotrebljuju, izvađena su iz priznatih knjiga, pa je iz njih sastavljena medžella tako, da su ona podijeljena u knjige, ove u poglavlja, a ova u odsjeke.“
- Koje su to „priznate knjige“?
- Šta nam to govori o karakteru Medželle?
- Kratko prokomentarišite sistematizaciju Medželle!

Analiza teksta Medželle

- „...Ali potanki ispitatelji pravničkih pravila sveli su pravnička pravila u neka opća pravila, koja čine temelj, kojim se ostala pravila dokazuju i koja su opća pravila drže se priznata u pravničkim knjigama tako da svako to opće pravilo obuhvaća i sadrži u sebi više pravničkih pitanja.
- .. Usljed toga sakupljeno je devedeset i devet temeljnih pravničkih pravila...Makar da imade iznimaka od ovih općih pravila, kad se svako posmatra za sebe, neće to kvariti njihove općenitosti“

Šta je svrha općih pravnih pravila i kako su ona u Medželli formulisana?

Kratko prokomentarišite pitanje izuzetke od pravila!

Analiza teksta Medželle

- „§ 36. Običaj ima moć zakona (je tvrd) to će reći, običaj, bio on opći ili posebni, uzeće se odlučnim u presuđivanju
- § 38. Ono što obično (po običaju) nije moguće, drži se da u istini nije moguće
- § 41. Običaj važi samo onda, ako je stalan i ako ga upotrebljava pretežna većina svijeta“

Kakav značaj ima običaj u Medželli?

Koji je uslov za primjenu običajnih pravila?

Kako je okarakterizirano ponašanje suprotno običajnom?

Analiza teksta Medželle

- §167. Kupoprodajni ugovor sklapa se ponudom i prihvatom.
- § 168. Ponuda i prihvrat sastoje u onim riječima, koje se po običaju mjestnom upotrebljuju za ustanovljenje kupoprodaje. S ovim riječima se pazarluk odsijeca (to jest postaje savršenim)
- § 169. Za ponudu i prihvrat najčešće se upotrebljuju glagoli u prošlom vremenu. Naprimjer, kad prodavač rekne: „Ja tebi ovu robu za 100 groša prodadoh“, na što kupac odgovori „I ja nju uzedoh“.
- § 171. Kupoprodajni ugovor ne može se sklopiti posredstvom onih riječi, koje se upotrijebe u budućem vremenu kao „kupiću“, „prodaću“ jer ovim riječima stranke čine međusobno obećanje

Kada se ugovor smatra sklopljenim?

Zbog čega je bitna upotreba glagolskih vremena?

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

HVALA NA PAŽNJI!